

Stanovisko MŠMT k poskytování zdravotnických služeb ve školách a školských zařízeních

MŠMT si je vědomo problému, kdy zajištění speciálních zdravotnických úkonů u dětí, žáků a studentů v době vyučování, např. podávání inzulínu u diabetiků, podávání jiných léků a jiné zdravotnické úkony, by měly být podle vyjádření Ministerstva zdravotnictví prováděny profesionálním zdravotnickým personálem a zároveň by měly být hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. Současně je třeba, aby škola byla v tomto ohledu co nejméně zatížena, neboť nedisponuje odborným personálem k zajištění zdravotních výkonů.

Tato situace se v současné době řeší ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví, a to prostřednictvím úpravy zákona o zdravotních službách v jeho § 4 odst. 3 tak, aby se škola stala místem, kde by bylo možné za určitých prováděcích novelizovanou vyhláškou stanovených pravidel poskytovat potřebné zdravotní služby odborným zdravotnickým personálem.

Do doby, než budou stanovena nová opatření v rámci této problematiky, MŠMT reaguje na dotazy veřejnosti následujícím stanoviskem.

Obecně závazné právní předpisy v působnosti **Ministerstva zdravotnictví ČR** podávání léků ve školách neupravují. Nicméně k obdobné problematice vydalo MŠMT „Metodický pokyn upřesňující činnosti středisek výchovné péče“, č. j. MSMT-774/2007-24, který v čl. 4 odd. I. bodu 5 odst. 5 písm. b) uvádí: *„Jsou-li do péče střediska přijati klienti se zdravotním znevýhodněním, jejichž stav vyžaduje podávání léků (mezi zdravotní obtíže, které vyžadují takovou péči, patří např. bronchiální astma, cukrovka, záchvatovitá onemocnění apod.), zajistí asistent pedagoga podle rozpisu podávání léků jejich vydání příslušnému klientovi; užití zapíše bezodkladně do evidence podávání léků; léky musí být zabezpečeny a evidovány, aby nemohlo dojít k jejich zneužití nebo záměně“*. Dikci zmíněného metodického pokynu lze tedy v praxi s úspěchem uplatnit i ve školách a školských zařízeních.

V **Listině základních práv a svobod** je stanoveno, že každý má právo na vzdělání; školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví **školský zákon**; občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

V této souvislosti nelze připustit, aby dítě, žák nebo studenta, který např. musí užívat léky nebo dodržovat dietu, nebylo možné vzdělávat, neboť učitelé a jiní zaměstnanci škol a školských zařízení mu pomoci odmítají, nebo dokonce je jim to zakázáno ředitelstvím školy, případně škola zcela rezignuje na to, aby to umožnila. Škola a školské zařízení, v němž je dítě, žák nebo student vzděláván, musí zajistit, aby zde vzděláván být mohl, a to bez dotčení jeho zdravotního stavu nebo dokonce možného zhoršení jeho zdravotního stavu. § 29 odst. 1 školského zákona k tomu stanovuje, že školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj.

Dále ustanovení § 858 **občanského zákoníku** definuje **rodičovskou odpovědnost** jako souhrn práv a povinností při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví. Z tohoto zákona vyplývá, že za zdraví dětí jsou plně odpovědní jeho rodiče, resp. zákonní zástupci, popř. pověřené osoby (dále jen „rodiče“). Pokud tedy musí dítě nebo žák vzhledem ke svému zdravotnímu stavu trvale či přechodně užívat léky a zdravotní stav mu nebrání navštěvovat školu, způsob podávání příslušných léků záleží na dohodě mezi rodiči a školou a na vnitřních předpisech tohoto zařízení.

A konečně je třeba si uvědomit, že **obecná povinnost poskytnout první pomoc je stanovena nepřímo prostřednictvím trestního zákoníku, kdy v případě neposkytnutí první pomoci hrozí svědkům události právní postih**, a to podle § 150, který stanovuje:

„(1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“

V případě závažného pochybení se viník trestá dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Tato obecná povinnost se týká všech osob, to znamená i osob zaměstnaných ve škole nebo ve školském zařízení. Podle školského zákona mají pedagogové dokonce povinnost zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví (viz výše).

Podávání léků dětem v mateřských a žákům v základních školách (za předpokladu, že žáci navštěvující školy poskytující střední vzdělání a studenti Vyšších odborných škol již dokáží být v této oblasti samostatní) sice není povinností pedagogů (s výjimkou, kdy by dítěti hrozila vážná újma na zdraví), na druhé straně jim to ale žádná legislativa výslovně nezakazuje. Pokud tuto službu však bude poskytovat, přebírá také za ni odpovědnost. Škola nemůže rodičům nemocného dítěte nebo žáka ukládat žádné povinnosti vzhledem k podávání léků a k dalším činnostem v rámci doby vyučování ve škole. Nemůže také rozhodovat o tom, zda nemocné dítě, žák nebo student smí nebo nesmí vykonávat běžné činnosti ve škole nebo jej vylučovat z mimoškolních aktivit – to může rozhodnout pouze na základě doporučení odborného lékaře.

MŠMT proto doporučuje rodičům, aby při pravidelném užívání léků o toto školu společně s vyjádřením lékaře a doporučením dávkování léků písemně požádali a předložili svůj písemný souhlas k uvedeným úkonům. Ředitel/ka školy pak může určit odpovědnou osobu a jejího náhradníka k podávání léků. Je třeba se souhlasem rodičů zajistit, aby poskytovatelem zdravotní péče byli příslušní zaměstnanci poučení o podávání léků ve stejném rozsahu, jako byli poučeni rodiče dítěte. Musí být zejména zajištěno předání informací o dávkování, náležité péči, příznacích a projevech onemocnění a možných komplikacích, přičemž tato informace musí být předána ze strany odborně způsobilých osob. Je rovněž žádoucí nastavit formalizovanou evidenci tak, aby odpovědná osoba zapsala čas podání léku a dávkování a potvrdila podání svým podpisem. **Podávání léků dětem v mateřských a žákům v základních školách je proto na dohodě mezi rodiči dítěte nebo žáka a ředitelstvem školy. Netýká se však takového podávání léků, které je vyhrazeno odborně způsobilým osobám a z toho důvodu nemůže být svěřeno ani rodičům.**